

УДК 911.3

В.М. МОСКОВКИН, д-р геогр. наук, Л.Д. БОЖКО

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ УКРАИНСКИХ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ СОВЕТОВ ПО ЗАЩИТЕ ДИССЕРТАЦИЙ В ОБЛАСТИ СОЦИАЛЬНОЙ И ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ЗА ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ: НАУКОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ БИБЛИОГРАФИЧЕСКИХ ОПИСАНИЙ АВТОРЕФЕРАТОВ ДИССЕРТАЦИЙ

Наш анализ всего потока авторефератов диссертаций в области географических наук, изданных в Украине за период с 1992 по 1999 г. включительно, показал, что чаще всего диссертации защищаются по специальности 11.00.02 – социальная и экономическая география. Они составляют 27,5 % от общего количества диссертаций, защищаемых по гео-

графическим наукам. На основе данных электронного каталога авторефератов диссертаций Национальной библиотеки Украины им. В.И. Вернадского (64 автореферата), работы [1] (8 авторефератов), Книжных летописей Книжных палат Украины (2 автореферата) и России (1 автореферат) нами выделено и проанализировано 75 библиографических описа-

Таблиця 1
Динамика выпуска авторефератов диссертаций по специальности 11.00.02 в Украине*

Диссертации	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Сумма за 8 лет (1992–1999)	Среднее за 7 лет (1993–1999)
Кандидатские	1	7	7	9	6	12	6	15	63	8,9
Докторские	2	3	0	1	2	0	4	0	12	1,4
Итого	3	10	7	10	8	12	10	15	75	10,3

* Данная динамика может не соответствовать динамике защит диссертаций, на что указывают временные ряды защит диссертаций, приведенные в работе [2].

Таблиця 2
Распределение авторефератов диссертаций по специальности 11.00.02 по специализированным советам Украины

Организации	Диссертации*		1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Сумма за 8 лет (1992–1999)	Интегральный показатель деятельности спецсовета / _i (1993–1999)
	Д	К										
Институт географии НАН, Киев	Д		2	2	–	1	–	–	2	–	7	0,97
	К		1	5	2	3	1	2	1	1	16	
Киевский национальный университет	Д		–	1	–	–	2	–	2	–	5	0,75
	К		–	2	3	3	1	3	4	4	20	
Львовский госуниверситет	Д		–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,13
	К		–	–	2	2	2	6	–	7	19	
Одесский госуниверситет	Д		–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,06
	К		–	–	–	1	2	1	1	3	8	
Итого			3	10	7	10	8	12	10	15	75	–

* Д – Докторские; К – кандидатские.

ний авторефератов диссертаций по рассматриваемой специальности, перечисленных в приложении. Динамика изданных авторефератов диссертаций по их типам и специализированным советам представлена в табл. 1, 2. Здесь отметим, что 1992 г. не является репрезентативным, поэтому средние количества изданных авторефератов диссертаций в табл. 1 вычислены за период с 1993 по 1999 г. включительно. Отношение количества кандидатских диссертаций к количеству докторских за этот период составляет 62:10 = 6,2, что в целом соответствует аналогичному соотношению для всех кандидатов и докторов наук в Украине [3]. Это соотношение использовано далее при определении интегрального показателя деятельности специализированного совета. Допустим, имеется n спецсоветов, пронумерованных от 1 до n , деятельность которых характеризуется ежегодным количеством защит кандидатских и докторских диссертаций.

Будем рассматривать суммарные количества подготовленных к защите диссертаций за определенный период времени (в данном случае за семилетний). Обозначим эти количества для кандидатских и докторских диссертаций для i -го спецсовета через N_{ki} и N_{di} и введем следующий интегральный показатель деятельности i -го спецсовета*:

$$I_i = \gamma_k \frac{N_{ki}}{\max\{N_{ki}\}} + \gamma_d \frac{N_{di}}{\max\{N_{di}\}}, \quad (1)$$

где γ_k, γ_d – значимости (весовые коэффициенты) подготовки кандидатской и докторской диссертаций, причем $\gamma_k + \gamma_d = 1$; в знаменателе стоят максимальные значения количеств авторефератов диссертаций, выбранные по всем спецсоветам.

Для расчета весовых коэффициентов предложим следующее соотношение:

$$\frac{\gamma_d}{\gamma_k} = \frac{\sum_{i=1}^n N_{ki}}{\sum_{i=1}^n N_{di}} = \alpha, \quad (2)$$

*Уже после сдачи этой статьи в печать нами на основе всего массива авторефератов диссертаций в области географических наук было показано, что данная рейтинговая процедура не всегда является идеальной и что она может трансформироваться в процедуру, в которой рейтинговая оценка совокупности кандидатских и докторских диссертаций производится в "условных кандидатских диссертациях".

откуда

$$\gamma_k = \frac{1}{1+\alpha}, \quad \gamma_d = 1 - \gamma_k = \frac{\alpha}{1+\alpha}.$$

Здесь предположено, что отношение значимостей докторских и кандидатских защит диссертаций обратно пропорционально отношению их суммарных количеств защит по всем спецсоветам и за весь рассматриваемый период времени.

В рассматриваемом случае $\gamma_d / \gamma_k = \alpha = 62 / 10 = 6,2$; $\gamma_k = 0,14$; $\gamma_d = 0,86$;

$$\max_i\{N_{ki}\} = 20; \quad \max_i\{N_{di}\} = 7.$$

При подстановке этих значений параметров в формулу (1) были получены искомые показатели деятельности спецсоветов, приведенные в табл. 2. Как видно из формулы (1) и соотношения $\gamma_k + \gamma_d = 1$, значения показателя I_i изменяются в пределах от 0 до 1. Из табл. 2 видно, что рейтинги двух киевских спецсоветов имеют очень высокие значения.

На основе контент-анализа 75 названий авторефератов диссертаций по специальности 11.00.02 нами выделено 23 проблемы, которые по частоте встречаемости были распределены по 6 группам (табл. 3). Обращает на себя внимание очень высокий рейтинг рекреационно-туристической тематики. Природоохранная и экологическая проблематика (подгруппы 3.1, 5.1, 5.2) занимает 12,1 % от общего числа диссертаций. Проблемы регионального анализа и регионалистики в целом занимают не менее 36 % (3.1 – 3.3, 4.1, 4.6, 5.2, 6.1, 6.2, 6.5, 6.7). Отметим минимальное количество авторефератов диссертаций по такой быстроразвивающейся и актуальной в Европе проблематике, как приграничное сотрудничество.

Наш терминологический анализ названий авторефератов диссертаций показал, что термин "территориальная организация" встречается в 20 случаях из 75 (26,7 %), а в сочетании с термином "народнохозяйственный (или общественно-географический) комплекс" – в 9 случаях.

Распределение проблем, выделенных на основе контент-анализа названий диссертаций по специальности 11.00.02 за период с 1992 по 1999 гг. в Украине

№ группы	Проблемы	Встречаемость	
		в абсолютном выражении	относительная, %
1	Проблемы народнохозяйственных, социально-экономических, общественно-географических комплексов	17	22,6
2	Рекреационные системы и туризм	8	10,7
3	3.1. Природно-ресурсный потенциал регионов и рациональное природопользование 3.2. Комплексное исследование и экспертиза территорий 3.3. Анализ производственно-территориальных систем	По 5	По 6,7
4	4.1. Региональные рынки труда и трудовая миграция 4.2. Проблемы политической географии 4.3. Системы расселения 4.4. Проблемы больших городов 4.5. Прогнозирование и моделирование общественно-географических систем 4.6. Демографические проблемы регионов	По 3	По 4,0
5	5.1. Проблемы, связанные с аварией на ЧАЭС 5.2. Эколого-экономическое районирование 5.3. Городские поселения 5.4. Организация религиозно-географической сферы 5.5. Формы и системы обслуживания	По 2	По 2,7
6	6.1. Структурная перестройка региона 6.2. Приграничное сотрудничество 6.3. Исследование продовольственных рынков 6.4. Специализация сельскохозяйственного производства 6.5. Организация внешнеэкономической деятельности региона 6.6. Организация жизнедеятельности региона 6.7. Этнографические проблемы регионов	По 1	По 1,3
<i>Итого</i>		75	100

Важно отметить, что существующее территориальное распределение научных школ в области социально-экономической географии не соответствует количеству центров по подготовке научных кадров высшей квалификации в этой области, имеющих специализированные советы по защите диссертаций. Бросается в глаза (см. табл. 2) отсутствие спецсоветов на востоке Украины, хотя здесь функционируют достаточно сильные научные школы в области социально-экономической географии на базе Харьковского национального университета [4], Полтавского кооперативного института и Полтавского педагогического института [5], Сумского государственного университета [6] и Донецкого научного центра НАН Украины [7]. Данные научные центры в области социально-экономичес-

кой географии могли бы сформировать единый спецсовет по защите кандидатских диссертаций, например, на базе Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина. После защиты докторской диссертации в 1998 г. (см. приложение) И.М. Дудником (Полтавский кооперативный институт) шансы создания такого спецсовета на востоке Украины резко повысились.

Помимо Одессы, на юге Украины функционирует две достаточно крупные научные школы в области социально-экономической географии – в Симферополе [8] и Мелитополе [9], а также небольшая научная школа на базе Херсонского педагогического института [10]. При этом в Мелитопольском педагогическом институте в области социально-экономической географии работают три доктора наук.

Таким образом, создание на юге Украины еще одного специализированного совета по защите кандидатских диссертаций по специальности 11.00.02 на базе Национального Таврического университета или Мелитопольского педагогического института наиболее полно соответствовало бы территориальному распределению основных научных школ в рассматриваемой области географии. В Западной Украине, в принципе, мог бы быть создан спецсовет по защите кандидатских диссертаций по специальности 11.00.02 на базе Черновицкого государственного университета, где по данной специальности работают четыре доктора географических наук [11].

Приложение

Авторефераты диссертаций, изданные в Украине с 1992 по 1999 гг. по специальности 11.00.02 – социальная и экономическая география

1. **Александрова Тетяна Євгеніївна.** Економіко-географічне дослідження структурної перебудови господарства Севастопольського приморського регіону / ІГ. К., 1997. 24 с. РА295756.

2. **Аль-Хамарнех Ала Шафик.** Территориальная организация зоны влияния крупного города (на примере Киевского столичного региона) / КУ. Киев, 1993. 23 с. РА281964.

3. **Баб'як Галина Петрівна.** Трудовий потенціал регіону: особливості формування і використання в умовах переходу до ринкової економіки (на матеріалах Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1997. 20 с. РА295615.

4. **Бабарицька Вікторія Костянтинівна.** Територіальна організація комплексу міжнародного туризму України / КУ. К., 1997. 25 с. РА296334.

5. **Байтеряков Олег Зуфарович.** Географічні аспекти формування і розвитку гірських туристсько-рекреаційних систем (на прикладі Криму) / ОУ. О., 1996. 17 с. Заміна Байтерянов. РА294295.

6. **Барановський Микола Олександрович.** Територіальна організація пересувних форм обслуговування сільського населення Чернігівської області / ІГ. К., 1993. 18 с. РА280628.

7. **Бобрович Ірина Петрівна.** Територіальна організація будівельно-індустріального комплексу Волинської області / КУ. К., 1996. 20 с. РА290750.

8. **Буличева Тамара Валентинівна.** Особливості формування і розвитку київської регіональної системи розселення / КУ. К., 1998. 19 с. РА301478.

9. **Вацеба Володимир Ярославович.** Економіко-географічний аналіз природно-ресурсного потенціалу фізико-географічних регіонів (на матеріалах України) / ЛУ. Л., 1999. 19 с. РА307045.

10. **Батсимба Жермен.** Территориальная структура продовольственного хозяйства Республики Конго / ИГ. Киев, 1994. 19 с.

11. **Гольцов Андрій Геннадійович.** Умови життя сільського населення: Суспільно-географічна оцінка територіальних відмін (на прикладі Сумської області) / ІГ. К., 1995. 20 с. РА289668.

12. **Грець Оксана Петрівна.** Еколого-соціально-економічна експертиза території (на прикладі Великого Севастополя) / ОУ. О., 1999. 21 с. РА304281.

13. **Гринюк Тетяна Анатоліївна.** Комплексне суспільно-географічне дослідження сільської місцевості адміністративної області (на прикладі Київської області) / КУ. К., 1997. 24 с. РА295709.

14. **Гудзеляк Ірина Іванівна.** Прикордонні соціально-економічні зв'язки України з Польщею (географічний аналіз на матеріалах Львівської області) / ЛУ. Л., 1997. 17 с. РА298348.

15. **Гукалова Ірина Володимирівна.** Регіональний аналіз еколого-суспільної ситуації у зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС (на прикладі Київського Придніпров'я) / ІГ. К., 1997. 22 с. РА295848.

16. **Гулько Наталія Володимирівна.** Соціально-географічні проблеми евакуації населення України із зони радіаційної катастрофи / ІГ. К., 1996. 20 с. РА292057.

17. **Дністрянський Мирослав Степанович.** Політико-адміністративний устрій України (географічні проблеми формування і вдосконалення) / ЛУ. Л., 1995. 26 с. РА288643.

18. **Донець Ірина Анатоліївна.** Суспільно-географічна оцінка та обґрунтування пріоритет-

них напрямків розв'язання екологічних проблем великого промислового міста (на прикладі м. Запоріжжя) / ОУ. О., 1998. 18 с. РА302373.

19. **Доценко Анатолій Іванович.** Територіальна організація розселення (теорія і практика): Докт. / ІГ. К., 1998. 32 с. РА299614.

20. **Дорошенко В. І.** Територіальна організація споживчого комплексу в регіональних і локальних системах розселення / КУ. К., 1994. 24 с.

21. **Дудник Іван Миколайович.** Прогнозування низових суспільно-географічних систем: теоретико-методологічний підхід: Докт. / КУ. К., 1998. 32 с. РА302336.

22. **Заєць Лариса Олексіївна.** Територіальна організація льнопромислового комплексу Західно-Поліського району / ЛУ. Л., 1997. 19 с. РА296385.

23. **Заставецька Ольга Володимирівна.** Соціально-економічний комплекс обласного регіону: теоретико-методологічні основи розвитку і територіальної організації: Докт. / КУ. К., 1998. 33 с. РА299609.

24. **Іщук Степан Іванович.** Виробничі комплекси: територіальна і комплексно-пропорційна організація: Докт. / КУ. К., 1996. 45 с. РА294258.

25. **Кавецький Ігор Йосипович.** Україна і світові агропродовольчі ринки (суспільно-географічне дослідження) / ІГ. К., 1999. 22 с. РА307268.

26. **Карташевская Инесса Филипповна.** Географические аспекты использования экскурсионного потенциала Крыма в условиях рыночных отношений / ИГ. Киев, 1995. 22 с. РА289974.

27. **Кирпушко Я. В.** Экономико- и социально-экономические особенности и проблемы пригородного АПК большого города (на примере Черновицкого пригородного АПК) / ИГ. Киев, 1992. 24 с.

28. **Коваленко Петро Сергійович.** Економіко-географічні проблеми розвитку міських поселень України / ІГ. К., 1993. 24 с.

29. **Король Олександр Дмитрович.** Регіональний менеджмент в туризмі (соціальні та економіко-географічні аспекти) / КУ. К., 1999. 19 с. РА304436.

30. **Коцан Наталія Несторівна.** Територіальна організація лісопромислового комплексу Волинської області / КУ. К., 1994. 20 с.

31. **Кошіль Анатолій Богданович.** Місто як суспільно-територіальний комплекс (на прикладі м. Тернополя) / ЛУ. Л., 1999. 18 с. РА307165.

32. **Крачило Николай Павлович.** Экономико-географические проблемы туризма и его эффективность (вопросы теории, методики и практики): Докт. / ИГ. Киев, 1992. 37 с. РА290363.

33. **Круль Володимир Петрович.** Краєзнавче дослідження географічних процесів заселення Галичини / ЛУ. Л., 1996. 25 с. РА294864.

34. **Кузишин Андрій Васильович.** Науково-географічні основи управління обласним соціально-економічним комплексом (на матеріалах Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1999. 18 с. РА306932.

35. **Кушнір Людмила Миколаївна.** Питання комплексного розвитку господарства Полтавської області / КУ. К., 1998. 18 с. РА299501.

36. **Лаврук Марія Миколаївна.** Гуцули Українських Карпат (етнографічне дослідження) / ЛУ. Л., 1997. 22 с. РА297094.

37. **Лажнік Володимир Йосипович.** Методика кількісної оцінки економіко-географічного положення географічних об'єктів на мікрорівні / КУ. К., 1995. 20 с. РА289750.

38. **Лебідь Наталія Петрівна.** Соціально-екологічні аспекти розвитку території (суспільно-географічне дослідження на прикладі України) / ІГ. К., 1995. 24 с. РА290407.

39. **Левада Олександр Васильович.** Економіко-географічний аналіз сільськогосподарського природокористування Запорізької області / ОУ. О., 1997. 17 с. РА295607.

40. **Левада Ольга Михайлівна.** Суспільно-географічні основи формування та функціонування регіонального ринку праці сільської місцевості (на прикладі Запорізької області) / ОУ. О., 1999. 18 с. РА304085.

41. **Луцишин Петро Васильович.** Територіальна організація обласного суспільно-географічного комплексу (на прикладі Волинської області): Докт. / КУ. К., 1996. 41 с. РА294935.

42. **Масляк П. О.** Машинобудування в господарських комплексах: теорія і практика територіальної взаємодії: Докт. / КУ. К., 1993. 40 с.

43. **Малева Валентина Іудівна.** Еколого-економічне районування Криму / ІГ. К., 1993. 24 с.
44. **Мацях Михайло Миколайович.** Міжгалузевий транспортний комплекс в зоні впливу великого міста (на прикладі Львова) / ІГ. К., 1994. 20 с.
45. **Мариняк Ярослав Омелянович.** Водно-ресурсний потенціал Тернопільської області і проблеми його використання (соціально-економіко-географічне дослідження) / ЛУ. Л., 1997. 22 с. РА297422.
46. **Мезенцев Костянтин Володимирович.** Моделювання суспільно-географічних процесів в сільському адміністративному районі / КУ. К., 1997. 18 с. РА297986.
47. **Молодецький Анатолій Емільович.** Територіальні промислові формування економічних мезорайонів (геоекспертний підхід): Докт. / ІГ. К., 1998. 32 с. РА300745.
48. **Нагірна Валентина Петрівна.** Тваринницько-промисловий комплекс України (територіальна організація і природокористування): Докт. / ІГ. К., 1995. 37 с. РА289108.
49. **Павлов Сергій Валентинович.** Організація релігійно-географічної сфери України / КУ. К., 1999. 18 с. РА306908.
50. **Панасенко Тамара Володимирівна.** Особливості розвитку низової демографічної системи (на прикладі Тульчинського району Вінницької області) / КУ. К., 1995. 20 с. РА290403.
51. **Патійчук Віктор Олексійович.** Територіальна організація релігійної сфери адміністративної області (на прикладі Волинської області) / КУ. К., 1998. 17 с. РА303835.
52. **Перхач Оксана Романівна.** Демографія регіону в умовах депопуляції населення (на матеріалах Львівської області) / ЛУ. Л., 1999. 17 с. РА306524.
53. **Потокій Михайло Васильович.** Картографічне дослідження екологічної ситуації в міжгалузевій виробничо-територіальній системі (на прикладі бурякоцукрового комплексу Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1996. 24 с. РА291564.
54. **Провотар Наталія Іванівна.** Територіальна організація і комплексно-пропорційний розвиток агропромислового комбінату / КУ. К., 1993. 23 с. РА281938.
55. **Ровенчак Іван Ілліч.** Картографування регіонального народногосподарського комплексу (на прикладі Івано-Франківської області) / ІГ. К., 1993. 19 с.
56. **Романюк Михайло Дмитрович.** Шляхи вдосконалення трудових маятникових міграцій в міста Прикарпаття / ЛУ. Л., 1994. 20 с.
57. **Руденко Валерій Петрович.** Природно-ресурсний потенціал і методи його економіко-географічного дослідження (на прикладі України): Докт. / ІГ. К., 1992. 40 с. РА281113.
58. **Садовник Олег Павлович.** Економіко-географічний аналіз життєдіяльності населення Тернопільського обласного суспільно-територіального комплексу / ІГ. К., 1998. 16 с. РА302618.
59. **Смаль Ігор Вікторович.** Територіальна структура рекреаційної системи Чернігівської області України / ІГ. К., 1993. 19 с. РА281688.
60. **Стафійчук Валентин Іванович.** Політико-географічні аспекти взаємодії господарств країн Центральної Європи / КУ. К., 1999. 20 с. РА306900.
61. **Стецький Василь Володимирович.** Соціально- і економічно-географічні дослідження регіонального освітнього комплексу (на матеріалах Львівської області) / ЛУ. Л., 1999. 17 с. РА306291.
62. **Стецько Надія Петрівна.** Суспільно-географічні дослідження територіально-рекреаційних систем (на матеріалах Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1999. 18 с. РА304458.
63. **Сухий Петро Олексійович.** Спеціалізація сільськогосподарського виробництва в умовах переходу до ринку (географічні основи формування на прикладі Чернівецької області) / ЛУ. Л., 1999. 19 с. РА306523.
64. **Тамбовцев Геннадій Вілійович.** Еколого-економічне районування Запорізької області / ОУ. О., 1996. 16 с. РА292864.
65. **Ткач Дмитро Володимирович.** Економіко- і соціально-географічні проблеми розвитку малих міських поселень (на матеріалах Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1995. 21 с. РА290846.
66. **Федонюк Сергій Валентинович.** Територіальна організація зовнішньоекономічної діяльності адміністративної області (на прикладі Волинської області) / ЛУ. Л., 1997. 17 с. РА297929.

67. **Федуник Богдан Ярославович.** Економіко-географічні дослідження аграрно-реурсного потенціалу регіону (на прикладі Тернопільської області) / ЛУ. Л., 1994. 20 с. РА290057.

68. **Фащевський Микола Іванович.** Територіальна організація життєдіяльності населення (методологія та науково-методичні основи суспільно-географічного дослідження): Докт. / ІГ. К., 1993. 41 с.

69. **Хадра Падр Джалал.** Сравнительная характеристика территориального рекреационно-туристского комплекса Западной Сибири, САР, и Южного берега Крыма, Украина / КУ. Киев, 1995. 24 с. РА290045.

70. **Хан Євген Анатолійович.** Електоральна географія Криму / ОУ. О., 1999. 20 с. РА304584.

71. **Чижикова Алла Михайлівна.** Територіальна система виробничої інфраструктури і шляхи її удосконалення на прикладі Запорізької області / ОУ. О., 1995. 17 с. РА293095.

72. **Чужиков Віктор Іванович.** Територіальна організація виробничої інфраструктури регіону (на прикладі Черкаської області) / ІГ. К., 1993. 16 с. РА280922.

73. **Шишацький Віктор Борисович.** Територіальна організація виробничого комплексу столичного макрорайону / КУ. К., 1998. 18 с. РА299517.

74. **Шпарага Тетяна Іліодорівна.** Територіальна організація сфери обслуговування населення Волинського обласного суспільно-географічного комплексу / КУ. К., 1994. 20 с. РА294145.

75. **Шуба Олена Артурівна.** Територіальна організація регіональної системи шкільного обслуговування (на прикладі Харківської області) / КУ. К., 1999. 19 с. РА 304112.

Условные обозначения: Докт. – автореферат докторской диссертации; ИГ или ІГ – Институт географии НАНУ (Киев); КУ, ЛУ, ОУ – Киевский, Львовский и Одесский государственные (позже – национальные) университеты; РА – начальные буквы шифра хранения автореферата в Национальной библиотеке Украины им. В.И. Вернадского (Киев).

Список литературы: 1. *Нагірний В.М.* Підготовка науковців-географів в Україні // Укр. геогр. журн. 1995. № 1–2. С. 68–73. 2. *Кондратенко П.О.* Атестація наукових кадрів вищої кваліфікації в галузі географічних наук / П.О. Кондратенко, В.М. Нагірний // Там же. 1997. № 2. С. 67–70. 3. *Наука України: Стат. зб. / Держкомстат України.* К., 1998. 198 с. 4. *Економіко-географічне вивчення Лівобережної України / А.П. Голіков, Н.А. Козакова, І.В. Зеленкова та ін.* // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. Географія. 1998. Вип. 43. С. 36–39. 5. *Дудник І.М.* Економіко-географічні дослідження на Полтавщині / І.М. Дудник, В.О. Гуцал, Л.М. Булава // Там же. С. 53–55. 6. *Леонтьєва Г.Г.* Економіко-географічні дослідження на Сумщині / Г.Г. Леонтьєва, С.І. Сюткін, В.О. Мартиненко // Там же. С. 48–49. 7. *Усачов М.О.* Розвиток економіко-географічних досліджень у Донецькому науковому центрі / М.О. Усачов, Г.О. Черниченко // Там же. С. 55–57. 8. *Становлення та розвиток економіко-географічних досліджень у Сімферопольському університеті / М.В. Багров, Г.О. Галух, В.Б. Кудрявцев та ін.* // Там же. С. 39–41. 9. *Ігнатенко М.Г.* Економіко-географічні дослідження в Мелітопольському педінституті // Там же. С. 47–48. 10. *Благов В.П.* Становлення і внесок Херсонського центру в економіко-географічну науку // Там же. С. 51–52. 11. *Становлення та розвиток економіко-географічних досліджень у Чернівецькому університеті / Я.І. Жупанський, В.П. Руденко, Н.І. Коновалова та ін.* // Там же. С. 34–36.

Поступила в редколлегію 10.09.2002